

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2015/6

Karar Sayısı : 2015/63

Karar Tarihi : 1.7.2015

R.G. Tarih-Sayı : 15.7.2015 – 29417

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri M. Akif HAMZAÇEBİ, Engin ALTAY ve Levent GÖK ile birlikte 123 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 20.11.2014 tarihli ve 6570 sayılı İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu'nun 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan "*Baro başkanlarının.*" ve "*.seçeceği.*" ibarelerinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜ

6570 sayılı Kanun'un dava konusu ibarelerin de yer aldığı 6. maddesi şöyledir:

"Genel Kurul

MADDE 6- (1) Genel Kurul, mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip olanlar arasından;

a) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin ticaret ve sanayi odalarından iki, ticaret odalarından bir, deniz ticaret odalarından bir, sanayi odalarından bir ve ticaret borsalarından bir olmak üzere seçeceği toplam altı,

b) **Baro başkanlarının** baroya kayıtlı avukatlar arasından seçeceği dört,

c) Yükseköğretim Kurulunun tahkim konusunda tecrübeli öğretim üyeleri arasından seçeceği üç,

ç) Türkiye İhracatçılar Meclisinin seçeceği iki,

d) Adalet Bakanlığının idari görevde çalışan birinci sınıf hâkimler arasından seçeceği bir,

e) Türkiye Bankalar Birliğinin seçeceği bir,

f) Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin seçeceği bir,

g) Sermaye Piyasası Kurulunun seçeceği bir,

ğ) Borsa İstanbul Anonim Şirketinin seçeceği bir,

h) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun seçeceği bir,

- i) *Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun seçeceği bir,*
- i) *Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğinin seçeceği bir,*
- j) *En fazla üyeye sahip işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarından birer,*

temsilci olmak üzere toplam yirmi beş üyeden oluşur. Bu temsilciler, yukarıda sayılan kurumların yönetim organları tarafından seçilir. Üyelerin seçildikleri kurumdaki görevleri devam eder. Baro başkanları kontenjanından seçilecek temsilcilerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Barolar Birliği tarafından adayların bildirildiği tarihten itibaren on gün içinde Birlik tarafından belirlenen yer ve zamanda baro başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının bir oy kullanabileceği bu seçimde, en fazla oy alan dört aday üye seçilmiş sayılır.

(2) Genel Kurul üyeleri dört yıl için seçilir. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Üyeliğin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde, bu üyenin kalan süresini tamamlamak üzere aynı kontenjandan seçim yapılır."

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN ve Kadir ÖZKAYA'nın katılımlarıyla 18.2.2015 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin ise esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Mücahit AYDIN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- İptal Talebinin Gerekçesi

3. Dava dilekçesinde özetle, İstanbul Tahkim Merkezi Genel Kuruluna avukatlar arasından gönderilecek dört temsilcinin Türkiye Barolar Birliği yönetim organı yerine baro başkanları tarafından seçilmesini öngören kuralın siyasi iktidara yakın bir Genel Kurul oluşturmak amacıyla çıkarıldığı, Merkezin bağımsız ve tarafsız çalışmasına engel teşkil edeceği ve kamu yararıyla bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. 6570 sayılı Kanun'un 6. maddesinde İstanbul Tahkim Merkezi Genel Kurulunun oluşumu düzenlenmiş ve Genel Kurulun, maddede yer verilen kurumların yönetim organlarıncam esleğinde en az on yıl tecrübeye sahip olanlar arasından söz konusu kurumları temsilen seçilen yirmibeş üyeden meydana geleceği belirtilmiş, dava konusu kuralda ise baroya kayıtlı avukatlar arasından seçilecek dört temsilcinin baro başkanları tarafından seçilmesi öngörülmüştür.

5. Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

6. Hukuk devleti ilkesinin bir başka gereği ise kanunların kamu yararı amacını gerçekleştirmek üzere çıkarılmasıdır. Anayasa Mahkemesinin kimi kararlarında kamu yararı kavramından ne anlaşılması gerektiği ortaya konulmuştur. Buna göre, kamu yararı, genel bir ifadeyle, bireysel, özel çıkarılardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için kanunun çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekir. İlgili yasama belgelerinin incelenmesinden kanunun kamu yararı dışında bir amaçla çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabilirse amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırı olduğu söylenebilir. Kanun koyucunun kamu yararı amacıyla hareket edip etmediği ancak ilgili yasama belgeleri incelenerek ve kuralın objektif anlamına bakılarak tespit edilebilir.

7. Öte yandan kanun koyucu, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla kural koyma yetkisine sahip olup yapılan bir düzenlemede kamu yararının bulunup bulunmadığını kendisi takdir eder. Anayasa'ya uygunluk denetiminde kanun koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil, incelenen kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek yasalaştırılmış olup olmadığı incelenir.

8. Kanunla, yabancılik unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere uyuşmazlıkların tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yolları ile çözümlenmesini sağlamak üzere, özel hukuk hükümlerine tâbi ve tüzel kişiliği haiz olan İstanbul Tahkim Merkezi (Merkez) kurulmaktadır. Kanun'un 5. maddesine göre Merkez; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçi, Danışma Kurulu, Milli ve Milletlerarası Tahkim Divanları ile Genel Sekreterlikten oluşmaktadır.

9. Kanun'un genel gerekçesinde, Merkezin, Türkiye'de tahkim ve alternatif çözüm yollarının bilinmesi, anlaşılması ve kullanılmasına ivme kazandırma amacıyla kurulduğu ifade edilmiştir. Kanun'un 4. maddesinde Merkez'in görevi, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına ilişkin hizmetlerin yürütülmesini sağlamanın yanı sıra bu alanda tanıtım ve yayın yapmak, bilimsel çalışmaları desteklemek ve yurtdışındaki ilgili kurumlarla işbirliği yapmak olarak belirtilmiştir.

10. Kanun koyucu, yasamanın genelliği ilkesinin bir gereği olarak, Anayasa'da düzenlenmeyen bir alanı doğrudan düzenleyebilir. Bu bağlamda, ülkemizde tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının gelişmesini sağlamak ve kullanılmasını artırmak amacıyla yasal düzenlemeler yapılması, bu kapsamda özerk kurum veya kuruluşlar oluşturulması ve bunların teşkilat yapısı ile görev ve yetkilerinin belirlenmesi kanun koyucunun takdirindedir. Bu itibarla, anayasal bir kurum olmayıp kanunla kurulan İstanbul Tahkim Merkezi'nin oluşumu ve teşkilat yapısının belirlenmesi, anayasal sınırlar içinde kalmak kaydıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

11. Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Raporu'nda, avukatlar arasından gönderilecek temsilcileri kendileri de seçimle iş başına gelen baro başkanlarının seçeceğini öngören düzenlemenin çoğulculuğun sağlanması amacına yönelik olduğu ifade edilmiştir. Söz konusu düzenlemenin kamu yararı dışında özel çıkarlar gözetilerek veya belirli kişiler lehine getirildiği sonucuna ulaşılamamaktadır. Kanun koyucunun, çoğulculuğun sağlanması amacıyla

Esas Sayısı : 2015/6
Karar Sayısı : 2015/63

baroya kayıtlı avukatlar arasından gönderilecek temsilcilerin baro başkanlarınca seçilmesini öngörmesinde kamu yararı dışında bir amacın güdüldüğü söylenemeyeceğinden kuralda hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

12. Açıklanan nedenlerle, dava konusu ibareler Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

IV- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

13. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu ibarelerin Anayasaya açıkça aykırı olduğu ve yürürlüklerinin durdurulmaması halinde hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararların ortaya çıkacağı, bu nedenle ibarelerin yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

20.11.2014 tarihli ve 6570 sayılı İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu'nun 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan "*Baro başkanlarının.*" ve "*.seçeceği.*" ibarelerine yönelik iptal talepleri, 1.7.2015 tarihli, E.2015/6, K.2015/63 sayılı kararla reddedildiğinden, bu ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE, 1.7.2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- HÜKÜM

20.11.2014 tarihli ve 6570 sayılı İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu'nun 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan "*Baro başkanlarının.*" ve "*.seçeceği.*" ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, 1.7.2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Alparslan ALTAN	Burhan ÜSTÜN
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Esas Sayısı : 2015/6
Karar Sayısı : 2015/63

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ